

Марија Ивановска

Knut H. Sørensen and James Stewart (ed.)
**Digital Divide and Inclusion Measures:
 A Review of Literature and Statistical Trends
 on Gender and ICT,**
 NTNU, Trondh, 2002.

Книгата *Дигиталната поделба и вклучувачките мерки* е резултат на проектот: „Стратеги на вклучување: Родот и информатичкото општество“, реализиран во рамките на проектите на Европската Унија за Информатичко-комуникативните технологии (ИКТ). Целта на проектот е емпириски да ги испита мноштвото стратегии на вклучување на жената во дизајнирањето и употребата на информатичко-комуникативните технологии во пет држави: Ирска, Италија, Холандија, Норвешка и Велика Британија.

Прашањето, во што е важноста на оваа книга, е поинтригантно отколку самите наоди во книгата. Дигиталниот јаз, поделбата во информатичко-комуникативните технологии е новиот вид социјална релација на моќ која се протега долж границите на конструкцијата на родот. Дигиталниот род или дигиталноста на родот е новата тема која сè повеќе ќе ги формира полињата на правото и капацитетите на пристапот до информациите. Синтагмата *знаењето е моќ* е трансформирана во *информација е моќ*. Но, реакциите на овие увиди се различни и во самите движења на жените и феминизмот. Додека кибер феминизмот уште во раната фаза на формирање на информатичкото општество апелираше на кревање на дигиталната свест на жените, чекорејќи во неговата

Marija Ivanovska

Knut H. Sørensen and James Stewart (ed.)
**Digital Divide and Inclusion Measures:
 A Review of Literature and Statistical Trends
 on Gender and ICT,**
 NTNU, Trondh, 2002.

Libri *Ndarja digjitale dhe masat inkluzive është* rezultat i projektit “Strategiitë e inkluzionit: Gjinia e shoqërisë informative”, i realizuar në suazat e projekteve të Bashkimit Evropian për teknologjitë informatike-komunikative (TIK). Qëllimi i projektit është që në mënyrë empirike t’i hulumtojë shumësitë e strategjive inkluzive të grave në disejnimin dhe përdorimin e teknologjive informatike-komunikative në pesë shtete: Irlandë, Itali, Holandë, Norvegji dhe Britani të Madhe.

Pyetja se ku qëndron rëndësia e këtij libri është më intriguese se sa vetë rezultatet e librit. Jazi digjital, ndarja në teknologjitë informative-komunikative është lloj i ri i relacionit social të fuqisë e cila shtrihet përgjatë kufijve të konstruksionit të gjinisë. Gjinia digjitale ose digjitaliteti i gjinisë është temë e re e cila gjithnjë e më shumë do t’i formojë fushat e të së drejtës dhe kapaciteteve të qasjes deri te informatat. Sintagma *dituria është fuqi* është transformuar në *informacioni është fuqi*. Mirëpo, reaksionet e këtyre pasqyrimeve janë të ndryshme edhe në vetë lëvizjet e grave dhe të feminizmit. Derisa sajber feminizmi qysh në fazën e hershme të formimit të shoqërisë informatike apelonte për ngritjen e vetëdijes digjitale të grave, duke hapëruar në realitetin e tij, ai tash improvizon sukses me participim në jetën informative.

реалност, тој сега импровизира успех со партиципацијата во информатичкиот живот.

Во таков случај, потребата на стратешки политики на реално вклучување на жените во процесите на информатичкото општество е повеќе од ургентна. Се наметнува потребата од разликување на две димензии на информатичкото општество: димензија на лична и димензија на колективна вклученост. Иако податоците од овие две димензии може да варираат од земја до земја, генералниот став е дека јавниот ангажман и употребата на информатичко-комуникативните технологии мора да бидат проследени со одредени државни стратегии. Државите треба да го надополнат намалениот степен на користење на новите технологии на девојчињата и жените во приватната димензија преку најразлични механизми во јавната сфера, како што се училиштата, работните места итн.

Користењето на ИКТ е помало кај женската популација во сите земји опфатени со испитувањето. Иако постојат најразновидни причини за тоа, сепак станува збор за структурни разлики како што е карактерот на употребата на технологијата. Така, на пример, работејќи како секретарки или на слични помошни активности, жените се упатени на некреативна употреба на ИКТ, што придонесува за стеснување на интересот за различните можности на креативно искористување на новите технологии.

Што се однесува до учеството на жените во создавањето на ИКТ, во креирањето на програмски апликативни решенија, во продукција на хардверот или на мрежните-телекомуникациски поврзувања, ситуацијата е катастрофална. Жените не смее да придонесат за поддржувањето на постојните дихотомии на машки/женски активности и интереси. Како поука од

Нè rastin e tillë nevoja për politika strategjike të inkluzionit real të grave në proceset e shoqërisë informatike është tepër urgjente. Imponohet nevoja për dallimin e dy dimensioneve të shoqërisë informatike: dimensionit personal dhe dimensionit i inkluzionit kolektiv. Edhe pse të dhënat nga këto dy dimensione mund të lëvizin nga vendi në vend, qëndrimi i përgjithshëm është se angazhimi publik dhe përdorimi i teknologjive komunikative duhet medoemos të përcillen me disa strategji të caktuara shtetërore. Shtetet duhet ta plotësojnë shkallën e zvogëluar të shfrytëzimit të teknologjive të reja të vashave dhe grave në dimensionin privat përmes mekanizmave më të ndryshme në sferën publike, siç janë shkollat, vendet e punës etj.

Shfrytëzimi i KIT është më i vogël te popullacioni femëror në të gjitha vendet e përfshira me hulumtimin. Edhe pse ekzistojnë shkaqe nga më të ndryshmet për këtë, megjithatë bëhet fjalë për ndryshime strukturore siç është karakteri i përdorimit të teknologjisë. Kështu, për shembull, duke punuar si sekretare ose në aktivitete të ngjashme ndihmëse, gratë orientohen në përdorim jokreativ të KIT, gjë që kontribuon për ngushtimin e interesit për mundësitë e ndryshme të shfrytëzimit kreativ të teknologjive të reja.

Sa i përket pjesëmarrjes së grave në krijimin e KIT në krijimin e zgjidhjeve aplikative programore, në produksion të hardverit ose të lidhshmërive rrjetore-telekomunikative, situata është katastrofale. Gratë nuk guxojnë të kontribuojnë për mbështetjen e dihotomive ekzistuese të aktiviteteve e intereseve mashkullore/femrore. Si mësim nga këto analiza duhet të konkludojmë se nuk guxojnë të

овне анализи, треба да заклучиме дека не смее повторно да бидат направени истите грешки како на почетоците на историските индустриски револуции.

bëhen gabimet e njejta si në fillimet e revolucioneve historike industriale.

Përkthim: Lindita Ahmeti